

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ**

Υπεύθυνη τμήματος ΝΓΛ: ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
Επιμέλεια Διαγωνίσματος: ΔΟΥΔΟΥΜΗ ΕΛΙΝΑ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35) [ενδεικτικές απαντήσεις ΙΕΠ]

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Προϋποθέσεις ευημερίας ανθρώπων τρίτης ηλικίας

- υλοποίηση δράσεων, σύμφωνα με τις επιθυμίες των ηλικιωμένων,
- βελτίωση δομών περίθαλψης και φιλοξενίας τους,
- ικανοποίηση βασικών αναγκών τους,
- πρόσβαση στη γνώση και στη λήψη αποφάσεων,
- διατήρηση οικογενειακών και φιλικών δεσμών,
- αίσθηση ότι είναι χρήσιμοι και αποδεκτοί στο κοινωνικό τους περιβάλλον, σεβασμός στις ιδιαιτερότητές τους και βελτίωση της καθημερινότητάς τους.

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Η οριστέα έννοια: **Υγιής γήρανση** (Ο όρος υγιής γήρανση (healthy ageing) αναφέρεται στη διαδικασία ανάπτυξης και διατήρησης της λειτουργικής ικανότητας που επιτρέπει ευημερία σε μεγαλύτερη ηλικία.)

Η συγγραφέας προβαίνει στον προσδιορισμό αυτής της έννοιας, καθώς αποτελεί όρο που δεν είναι ευρέως γνωστός και προσδίδει με αυτόν τον τρόπο επιστημονικό χαρακτήρα στα λεγόμενά της, καθώς και εγκυρότητα. Ταυτόχρονα αποσαφηνίζει την έννοια αυτή και συμβάλλει έτσι στην κατανόηση του όρου από τον αναγνώστη.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

- 1.δ
- 2.γ
- 3.β
- 4.α
- 5.β

ΘΕΜΑ 2 (Μονάδες 30)

Τίτλος: Μην ξεχνάς την Τρίτη ηλικία...μας χρειάζεται!

Πρόλογος:

Η πρόσφατη επίσκεψη της τάξης μας στο Κ.Α.Π.Η του δήμου μας, στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών δράσεων του σχολείου μας, με συγκίνησε και με προβλημάτισε για ζητήματα που απασχολούν την Τρίτη ηλικία και που δυστυχώς εμείς ως νέα γενιά, αλλά και ως κοινωνία αδιαφορούμε. Οι ηλικιωμένοι συχνά βρίσκονται στο περιθώριο σε μια ηλικία όμως που έχουν ανάγκη τη στήριξή μας, για να μπορέσουν να έχουν μια καλή ποιότητα ζωής, με αξιοπρέπεια. Κρίνεται λοιπόν αναγκαίο να αναρωτηθούμε για ποιους λόγους παραμελούμε τους ηλικιωμένους και πολύ περισσότερο να εστιάσουμε στους τρόπους με τους οποίους η πολιτεία μπορεί να συμβάλει στον περιορισμό των προβλημάτων τους, αλλά και στη στάση που οφείλουμε να έχουμε ως κοινωνία απέναντί τους.

Ζητούμενο 1: Λόγοι που ο σύγχρονος άνθρωπος παραμελεί τους ηλικιωμένους

❖ Κοινωνικοί παράγοντες

→ Σύγχρονος τρόπος ζωής

- Οι ασθματικοί ρυθμοί ζωής, η απαιτητική καθημερινότητα, το άγχος και η πίεση να ανταπεξέλθουν στις πολλαπλές υποχρεώσεις, εξαντλούν τον άνθρωπο ψυχικά και σωματικά, του στερούν ελεύθερο χρόνο. Έτσι δεν έχει χρόνο και ψυχικά αποθέματα να ασχοληθεί με τους ηλικιωμένους, ζει εγκλωβισμένος στον μικρόκοσμό του.
- Οι αυξημένες οικονομικές απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής, συχνά οδηγούν στην εγκατάλειψη των ηλικιωμένων, εξαιτίας της αδυναμίας των οικογενειών να καλύψουν και τις δικές τους ανάγκες.

→ Κρίση αξιών

- Η υποβάθμιση των ανθρωπιστικών αξιών, η επικράτηση του ατομικισμού, της ιδιοτέλειας, η γενικότερη απουσία σεβασμού στον συνάνθρωπο, αποτελούν συνθήκες που ευνοούν την παραμέληση της τρίτης ηλικίας.

→ Κοινωνικά στερεότυπα για τους ηλικιωμένους

- Οι ηλικιωμένοι θεωρούνται άτομα που δεν είναι παραγωγικά άρα και χρήσιμα για την κοινωνία. Έτσι, βιώνουν την κοινωνική απαξίωση.

Ζητούμενο 2: Τρόποι με τους οποίους οι πολιτεία μπορεί να συμβάλει στον περιορισμό των προβλημάτων τους

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

❖ Πολιτεία

→ Πληροφορίες κειμένου Δάφνη - Αγ. Δημήτριος

- σχεδιασμός και εφαρμογή πολιτικών με σεβασμό στην επιθυμία του ηλικιωμένου
- βελτίωση των δικτύων περίθαλψης και δημιουργία δομών για φιλοξενία νοσηλεία ή απλά συντροφιά.
- ικανοποίηση βασικών αναγκών τους (σίτιση, στέγαση)
- πρόσβαση στη γνώση και στη λήψη αποφάσεων
- καταπολέμηση αδικιών, ισότητα δικαιωμάτων

→ **Προσωπικά επιχειρήματα**

- Αύξηση συντάξεων για αξιοπρεπή διαβίωση
- Ειδικά κονδύλια μέσα από τα οποία θα ενισχύονται θεσμοί που διευκολύνουν και βελτιώνουν την ποιότητα ζωής τους, όπως τα Κ.Α.Π.Η., το πρόγραμμα «βοήθεια στο σπίτι», κοινωνικός τουρισμός, δωρεάν συμμετοχή σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες
- Έλεγχος και εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης στους οίκους ευγηρίας
- Θέσπιση προγραμμάτων στην εκπαίδευση με στόχο την ανάδειξη της προσφοράς των ηλικιωμένων
- Εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης

❖ **Στάση της κοινωνίας ως σύνολο πολιτών (άτομο)**

→ **Πληροφορίες κειμένου**

- αίσθηση ότι είναι χρήσιμοι και αποδεκτοί στο κοινωνικό τους περιβάλλον
- κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων τους

→ **Προσωπικά επιχειρήματα**

- Να δείχνουμε σεβασμό στην πορεία ζωής που έχουν διανύσει και στον πολύτιμο ρόλο που έχουν ως θεματοφύλακες της παράδοσης μας
- Να μην απορρίπτουμε άκριτα τις συμβουλές τους, τις αντιλήψεις τους, τις απόψεις τους, επειδή τους θεωρούμε λόγω ηλικίας οπισθοδρομικούς, συντηρητικούς
- Να αναγνωρίζουμε, ότι η μεγαλύτερη εμπειρία και η βαθιά γνώση της ζωής που έχουν μπορεί βοηθήσει στο να μην επαναλαμβάνονται τα ίδια λάθη
- Να μην τους περιθωριοποιούμε
- Να τους φροντίζουμε, να τους στηρίζουμε, να τους κάνουμε συντροφιά, να επιδιώκουμε να μάθουμε τις εμπειρίες και τα βιώματα τους
- Να δείχνουμε ενδιαφέρον για τις ανάγκες τους, να τους κάνουμε να αισθάνονται ότι με κάποιο τρόπο μπορούν ακόμα να προσφέρουν, ο καθένας με τον τρόπο του
- Να συμμετέχουμε σε δράσεις που διοργανώνονται για τους ηλικιωμένους
- Να καταγγέλλουμε κακοποιητικές συμπεριφορές εναντίον τους

Επίλογος

Καθίσταται επομένως αντιληπτό ότι οι ανάγκες της τρίτης ηλικίας θυσιάζονται και αυτές στο βωμό μίας γενικότερης αλλοτρίωσης των σύγχρονων κοινωνιών. Παρ' όλα αυτά απαιτείται πολιτική βούληση και ευαισθησία από όλους μας για την προστασία των δικαιωμάτων αυτής της ηλικιακής ομάδας, η οποία μπορεί να απέχει από εμάς, αλλά κάποτε θα βρεθούμε κι εμείς στη θέση τους. Ας μην ξεχνάμε λοιπόν να μοιραζόμαστε μαζί τους ένα χαμόγελο, μία καλή κουβέντα και λίγο από το χρόνο μας για να τους κάνουμε να νιώθουν ότι έχουν και αυτοί μία θέση στη ζωή μας!

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος

ΘΕΜΑ 3 (Μονάδες 20)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Το πρόσωπο μέσα από το οποίο αναδεικνύεται ο τύπος του αφηγητή είναι το α' ενικό πρόσωπο. Ο αφηγητής είναι ομοδιηγητικός, δραματοποιημένος καθώς είναι πρόσωπο της ιστορίας στην οποία περιγράφει τη συνάντηση της θείας Φερενίκης και της γιαγιάς του στις γιορτές. (μονάδες 3) Με τη χρήση του α' ενικού προσώπου προσδίδεται στην αφήγηση εξομολογητικός χαρακτήρας, υποκειμενικό ύφος

και βιωματικός τόνος. Επίσης, επιτυγχάνεται ζωντάνια, παραστατικότητα και δημιουργείται ένα κλίμα οικειότητας, αμεσότητας γεγονός που ευνοεί τη συναισθηματική ταύτιση του αναγνώστη. Τέλος, προσδίδεται αληθοφάνεια στην αφήγηση, γιατί έχει τη δύναμη της προσωπικής μαρτυρίας. (μονάδες 7)

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Με τα εισαγωγικά ο αφηγητής παραθέτει σε ευθύ λόγο τον διάλογο μεταξύ της θείας Φερενίκης και της γιαγιάς του κατά τη διάρκεια της συνάντησής τους στις γιορτές. (μονάδες 3) Με τον τρόπο αυτό σκιαγραφείται η προσωπικότητα των δύο γυναικών, καθώς το ήθος τους αποκαλύπτεται μέσα από το ύφος και τη γλώσσα που χρησιμοποιούν. Έτσι αναδεικνύονται με ζωντανό και παραστατικό τρόπο οι διαφορετικές προσωπικότητες των δύο γυναικών. Η θεία Φερενίκη αισιόδοξη, γεμάτη ζωή πάρα την ηλικία της, η γιαγιά του αφηγητή ανασφαλής, επιφυλακτική. Επίσης, το κείμενο αποκτά θεατρικότητα καθώς δραματοποιείται η αφήγηση και η σκηνή είναι σαν να αναπαρίσταται μπροστά στα μάτια του αναγνώστη. (Μονάδες 7)

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15) [ενδεικτική απάντηση ΙΕΠ]

Η θεία Φερενίκη

- μορφωμένη, πληθωρική, περήφανη αριστοκράτισσα, αξιοπρεπής, γοητευτική γυναίκα, καλλιεργημένη, με καλούς τρόπους, περιποιημένη εξωτερική εμφάνιση, ηρεμία (καλλονή με τα λοξά σχιστά μάτια που φτάνανε σχεδόν μέχρι τις ρίζες των πυρρόξανθων μαλλιών της, με τα ροδαλά τσιτωμένα μάγουλα, με τον περήφανο κότσο/ Το παράσημο, η καθαρεύουσα, ο πληθυντικός, οι αβρές και ήρεμες κινήσεις καθώς σήκωνε το φλιτζάνι)
- Η γιαγιά απλή, ανεπιτήδευτη, ασθενική, ανασφαλής, δυσκίνητη τυπική γυναίκα της εποχής, με τακτοποιημένη ζωή, ολιγαρκής (Η γιαγιά μου ήταν διαφορετικά. Τουλάχιστον στην εμφάνιση. Δυσκίνητη, γεμάτη υποψίες ασθενειών, είχε βολέψει διαφορετικά τη ζωή της. Είχε παντρευτεί κι είχε κάνει παιδιά κι εγγόνια.) Ακόμη και τα ονόματα των 2 γυναικών (Φερενίκη - Μαριγώ) μαρτυρούν τη διαφορετική ιδιοσυγκρασία τους. Η γιαγιά ανταποκρίνεται περισσότερο στα παραδοσιακά στερεότυπα που ήθελαν τη γυναίκα να αποβλέπει στο γάμο και τη δημιουργία οικογένειας, να κρατάει χαμηλούς τόνους, να αισθάνεται αδύναμη, να μην προκαλεί με την εμφάνισή της.

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος